

Promjene koncentracija serumskih lipida i rizik obolijevanja od bolesti koronarnih arterija u ratnih veterana koji pate od kroničnog posttraumatskog stresnog poremećaja

Alma Džubur Kulenović, Abdulah Kučukalić, Daniel Maleč

CMJ 2008;49:506-14

Cilj Ispitati razlike u koncentracijama serumskih lipida između veterana s kroničnim posttraumatskim stresnim poremećajem (PTSD) i veterana bez PTSD-a.

Postupci Određivali smo parametre serumskih lipida i izračunali čimbenike rizika u 50 veterana s PTSD-om i 50 veterana bez PTSD-a. Izloženost traumi, strategije nošenja s traumom i kvalitetu života procjenjivali smo Popisom životnih stresora (Life Stressor List), Manchesterskom ljestvicom za kratku procjenu kvalitete života (Manchester Short Assessment of Quality of Life Scale) i Folkman-Lazarusovim upitnikom o strategijama nošenja s traumom (Folkman-Lazarus Coping Strategies Questionnaire).

Rezultati Između dvije skupine veterana nije bilo razlike u izloženosti ratnoj traumi. Skupina s PTSD-om imala je znatno nižu razinu naobrazbe nego skupina bez PTSD-a (10,6±1,8 vs 12,4±2,6 godina, $P=0,007$) i niži mjesečni dohodak po članu obitelji (€67,8±51,3 vs €281,9±208,2, $P<0,001$). Skupina s PTSD-om je imala značajno više koncentracije svih serumskih lipida (kolesterol: 6,54±1,24 vs 5,40±1,09 mmol/L, $P<0,001$; trigliceridi: 2,55±0,68 vs 1,73±0,77 mmol/L, $P<0,001$; lipoprotein-kolesterol vrlo niske gustoće: 1,14±0,32 vs 0,78±0,35 mmol/L, $P<0,001$; lipoprotein-kolesterol niske gustoće: 4,49±1,06 vs 3,46±0,93 mmol/L, $P<0,001$). Koncentracija lipoprotein-kolesterola vrlo visoke gustoće je bila značajno niža u skupini s PTSD-om (0,96±0,18 vs 1,15±0,24 mmol/L, $P<0,001$). Čimbenik rizika za arteriosklerozu (6,96±1,19 vs 4,71±0,88, $P<0,001$) i desetogodišnji čimbenik rizika za koronarnu bolest Odbora za liječenje odraslih III (Adult Treatment Panel III) (19,44±7,27% vs 9,74±4,10%, $P<0,001$) bili su značajno viši u skupini s PTSD-om. Sekundarna traumatizacija bila je značajno češća u skupini s PTSD-om (3,8±5,7 vs 1,3±4,7; $P<0,001$).

Zaključak Kronični PTSD povezan je s dislipidemijom i povećava rizik bolesti koronarnih arterija. Okolišni čimbenici i strategije nošenja s traumom trebali bi se smatrati važnima za pojavu i postojanost PTSD-a.